

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Boeketje trouwpreken (4)

„Geef de Here uw hand” (2 Kronieken 30:8)

Geef elkaar de rechterhand. Een opdracht, die je vandaag maar al te graag vervult! Daar is wat aan vooraf gegaan: dat je elkaar je hant heb gegeven. Maar dat voltrok zich tussen jullie beiden, zonder getuigen. Maar het geven van de hand is een openbare aangelegenheid. Je wilt het weten, je stuurt kaarten rond en nodigt vrienden uit, en je geeft elkaar de rechterhand onder vele getuigen.

Elkaar het hant geven: dat is de liefde. Elkaar de hand geven: dat is de trouw.

Je geeft er elkaar de hand op, op je trouwbelofte. Twee handen, die elkaar grijpen en vasthouden en niet meer willen loslaten, in lief en leed... wat een prachtig beeld van de huwelijksrouw.

Trouw gaat niet zonder liefde, maar het gaat ook weer boven de liefde uit. Ze vangt op, zo vaak de liefde wankelt en wankelmoedig wordt.

Geef elkaar de rechterhand en weest elkaar tot een rechterhand. Alle dagen.

Er is vandaag „geen kunst” aan. Maar er kunnen dagen komen, dat je vergeet elkaar de hand te geven. Dat je náást elkaar leeft in plaats van met de ander. Dat de een de ander vooruit is en de ander achter laat. En dan moeten we zo nodig weer de opdracht horen: geeft elkaar de rechterhand van de trouw, van de bemoediging, van de ondersteuning, van de vertroosting. Laten jullie handen ineengestrengeld blijven, tot de dood je scheidt.

Maar ik heb een woord voor jullie, dat nog verre uitgaat boven „geef elkaar de rechterhand”. En dat is dat woord van onze tekst: „Geef de HERE de hand”.

Dan zijn er drie handen ineengestrengeld, als een drievoudig snoer, dat niet licht verbroken zal worden.

Jullie twee handen vallen zo makkelijk weer uiteen; er is een hand nodig, die jullie handen verbonden houdt: Gods

DOOR
C. P. PLOOY
EDE

Hand. Ik mag het u zeggen: Gods sterke rechterhand houdt door zijn kracht, uw huwelijk in stand! Geloof ge dat?

Toen jullie geboren werden mochten je ouders dat prille leven al leggen in die sterke en trouwe hand van God. En toen jullie volwassen werden nodigde de HERE jullie persoonlijk uit nu ook zelf je hand te leggen in Zijn hand. Ga niet alleen door 't leven, zei Hij en jullie hebben Hem het ja-woord gegeven, toen je belijdenis deed van je geloof.

Je bent Hem wel eens uit de hand gelopen, maar Hij heeft daarom toch niet Zijn hand van je afgetrokken. En Hij blijft je nodigen: geef mij je hand, ga niet alleen dat vreemde land van het huwelijksleven binnen. Alleen? Wie kan er nu alleen een huwelijk beginnen? Je bent toch met z'n tweeën? Maar als je niet samen met de HERE bent, ben je toch echt doorgrijselijk alleen met z'n tweeën! Alleen als je de HERE de hand geeft houdt je 't vol ook elkaar de hand te blijven geven.

—☆—

Maar gaat het in 2 Kronieken 30 niet om heel andere dingen? Om na jaren van verbondsverlating het volk te brengen tot verbondsvernieuwing roept ko-

ning Hiskia hen samen tot de luisterrijke viering van het Paasfeest! Is Pasen niet het feest van Gods nieuwe begin? In dat verband nodigt Hiskia het volk uit: geeft de HERE uw hand, kom tot Zijn Heilichdom en dient de HERE uw God. Heeft dat nu niets te maken met jullie trouwdag? Mag ik wat noemen?

— Heeft jullie huwelijksverbond niet te maken met Gods genadeverbond? Het mag erop rusten en er kracht uit putten, het mag er ook een afspiegeling van zijn (Ef. 5)!

— We komen vandaag niet tot een heilichdom in Jeruzalem, maar Paulus zegt ons, dat ons huwelijksleven een tempel mag zijn van de Heilige Geest, die we heilig en rein zullen houden (1 Kor. 6:19). Komt tot Zijn heilichdom. Huwelijksleven is tempelleven.

— „En dient de HERE uw God”. „Zijn liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotten” (Ps. 119:83, o.b.). Wat een prachtig woord: liefdedienst! Maar ook: wat een opgave! Liefdedienst voor de HERE en voor elkaar.

Geef de HERE uw hand. Als je dat beiden doet vinden in Zijn hand jullie handen elkaar weer, ook als ze een tijdlang elkaar ontglipt zijn.

Inhoud

- 139 Ds C. P. Plooy,
Boeketje trouwpreken 4
- 130 Drs A. van der Dussen,
Aandacht voor de Heilige Geest (4 - slot)
- 130 Ds A. H. Algra,
Pastorale Notities
- 131 L. W. G. Blokhuis,
Boekbespreking
- 132 J. v. d. Wetering PMzn.,
Handelingen 13:21-22a
- 133 Drs O. Mooiweer,
Persschouw
- 134 K. F. Gunning,
Ingezonden

Hij legt vandaag de hand van de een in de hand van de ander. Vergeet dat nooit. Het is Zijn werk en wil, het is Zijn liefde en trouw, dat jullie aan elkaar verbindt en verbonden wil houden.

Als Hij zijn sterke Vaderhand over jullie zwakke handen heen legt, mogen jullie van harte geloven en belijden: Zijn rechterhand zal redding geven! Want Hij is zo getrouw als sterk, Hij zal Zijn werk voor ons vòleinden.

Daarom bidden wij allen tezamen met jullie mee:

verlaat niet wat Uw hand begon
o Levensbron,
wil bijstand zenden!

(Ps. 138:4, o.b.)

Jaarvergadering „Opbouw”

De jaarvergadering van de Persvereniging „Opbouw” wordt gehouden op **ZATERDAG 24 MEI** a.s. in de Jeruzalemkerk te Utrecht.

In de morgenvergadering, die voor ieder toegankelijk is, zal drs W. G. Rietkerk spreken over het onderwerp „Christelijke toekomstverwachting”.

Het Bestuur

Aandacht voor de Heilige Geest (slot)

„Zijn wij dan zo verdorven dat wij geheel en al onbekwaam zijn tot iets goeds en geneigd tot alle kwaad?

Ja, tenzij wij door de Geest van God wedergeboren worden.”

Heidelberger Catechismus

zondag 3 vraag en antwoord 8

Het eerste deel van dit antwoord is berucht geworden; uit dit volmondige JA hebben vele generaties christenen begrepen dat het al zonde is wat de mens doet. Vele generaties humanisten hebben er een bevestiging in gehoord van het sombere calvinistische dogma, dat tot hun afgrijzen elke menselijke mogelijkheid om iets goeds te doen ontkende. Het is merkwaardig, dat het TENZIJ in dit antwoord lang zoveel indruk niet gemaakt heeft als het JA. De Catechismus heeft inderdaad willen uitspreken, dat de natuurlijke mens tot in zijn diepste wezen verstrikt is geraakt in het kwaad. Die uitspraak staat echter niet op zichzelf, als een vernietigend vonnis dat de mens doelbewust de grond in boort. De aanwijzing van ons onvermogen om uit het drijfzand van de zonde weg te komen dient een heel ander doel: zij wil ons toedrijven naar Christus en naar de Geest.

Naar Christus, omdat Hij onze schuld verzoent; naar de Geest, omdat Hij ons tot nieuwe mensen wil maken. Want dat bedoelt antw. 8 met 'wedergeboren worden': op een geheel andere manier mens zijn, waarin het wel tot de mogelijkheden behoort het goede te doen. Heel duidelijk komt dit tot uitdrukking in zondag 32 antw. 86, waar van Christus staat dat Hij ons „door zijn Heilige Geest tot zijn evenbeeld vernieuwt, opdat wij met geheel ons leven aan God dankbaarheid bewijzen voor zijn weldaden.” Op soortgelijke wijze spreekt zondag 44 antw. 115 door ons te wijzen op „de genade van de Heilige Geest om steeds meer naar het beeld van God vernieuwd te worden, tot wij na dit leven de beloofde volmaaktheid bereiken.” In zondag 8 antw. 24 wordt deze vernieuwing zelfs typerend geacht voor het werk van de Geest: zoals aan God de Vader onze schepping en aan God de Zoon onze verlossing, zo wordt aan God de Heilige Geest onze heiliging toegeschreven.

—☆—

DOOR A. VANDER DUSSEN HAARLEM

Het is zonneklaar dat de Catechismus zich bij deze gedachting heeft laten leiden door het Nieuwe Testament. In II Thess. 2 : 13 is met zoveel woorden sprake van 'heiliging door de Geest', terwijl de vermaning in I Thess. 4 : 3-8 om heilig te leven veelzeggend besloten wordt met de uitspraak dat God „u immers ook zijn Heilige Geest geeft.” Bekend is hoe Paulus in Galaten 5 het leven door de Geest stelt tegenover het leven in het vlees (vs 16-25). Dezelfde lijnen trekt hij in Rom.

8 : 5-13 ter ontvouwing van zijn stelling in vs 4, dat „de eis der wet vervuld zou worden in ons, die niet naar het vlees wandelen, doch naar de Geest.” Daarbij valt te bedenken, dat Paulus met het woord 'vlees' aanduidt hoe de mens van nature verkocht is onder de zonde' (Rom. 7 : 14), een speelbal is van zondige hartstochten (Rom. 7 : 5) en zo valt onder het oordeel van God (Gal. 6 : 8). Door de Geest tegenover het vlees te stellen, laat de apostel dus scherp uitkomen dat Hij, naar het Woord van Titus 3 : 5, inderdaad de Geest van wedergeboorte en vernieuwing is.

Hoe komt het nu tot stand, dat vernieuwde werk van de Geest? De Catechismus geeft daarvoor een belangrijke aanwijzing. In zondag 1 antw. 1 wordt gezegd dat Christus een mens door de Heilige Geest „van harte gewillig en bereid maakt om voortaan voor Hem te leven.” Hier wordt dus niet de verwachting uitgesproken, dat wij door de werking van de Geest krachten zullen ervaren die ons brengen tot dingen waartoe we onszelf nooit in staat hadden geacht. Veeleer ziet de Catechismus de Geest schuilgaan achter onze eigen lust om te doen wat Christus behaagt. Zo spreekt ook zondag 33 vraag en antw. 90: „Wat is de opstanding van

de nieuwe mens? Hartelijke vreugde in God door Christus en lust en liefde om naar de wil van God in alle goede werken te leven.” Ook hier geen verwijzing naar een macht die ons overrompelt; de nieuwe mens is hier eenvoudig de mens die uit volle overtuiging voor het goede kiest. Deze gedachte, dat de Geest een mens niet om zo te zeggen op sleeptouw neemt, maar juist activeert tot eigen beslissingen in volle verantwoordelijkheid voor zijn doen en laten, keert terug in de Dordtse Leerregels. Ik citeer: „De vernieuwende Geest opent het gesloten, Hij vernieuwt het verharde en besnijdt het onbesneden hart. (...) De dode wil maakt Hij levend, de verkeerde goed, de onwillige gewillig, de weerspannige gehoorzaam. (...) De wil nu die vernieuwd is, wordt dan niet alleen door God gestuurd en bewogen, maar eenmaal door God in beweging gebracht **werkt hij ook zelf.**” (DL III/IV 11, 12) Hier wordt o.a. verwezen naar de belofte die de HERE doet in Ez. 36 : 27: „Mijn Geest zal Ik in uw binnenste geven en maken, dat gij naar mijn inzettingen wandelt en naarstig mijn verordeningen onderhoudt.”

De Geest maakt blijkens dit

Kader

Op Pasen deden hier in Maassluis enkele jongelui belijdenis van hun geloof. Ze werden nadien toegesproken door de voorzitter van de kerkeraad, die hun een herinnering aanbood. De kerkeraad heeft weer flink in de bus geblazen. Vorig jaar werd aan elke belijdeniscatechisant een concordantie op de bijbel aangeboden, nu was de keus gevallen op een geïllustreerde encyclopaedie op het Oude en het Nieuwe Testament, in 2 delen.

Het ging er nl. om, zei de ouderling, dat de jongelui nu verder ook zelf hun best zouden doen om thuis te geraken in de Schriften.

Dat is nodig voor henzelf en voor de gemeente.

Ik mediteerde voor mezelf hierop nog wat voort. Er was in een dagblad een discussie over de betekenis van Hosea 4: 6 „Mijn volk gaat te gronde door het gebrek aan kennis”. Een predikant klaagde over de geringe bijbelkennis in de gemeente. Een ander bestreed hem; niet omdat de bijbelkennis wel voldoende zou zijn, maar omdat Hosea iets anders bedoelt. Kennis, dat is bij hem:

Pastorale notities

DOOR A. H. ALGRA MAASSLUIS

liefde-kennis; denk aan het ouderwetse „bekennen”. Een volgende dominee haakte daarop weer in, en zei, dat je God alleen in liefde kunt kennen, als je er werk van maakt om de Bijbel te kennen, want God heeft Zich daarin „bekend” gemaakt. Zo komen we, waar we wezen moesten. Inderdaad zullen gemeenten, kerken, te gronde gaan doordat ze niets meer weten van de Bijbel. Onlangs zei een dominee in een grote stad: Mijn gemeente zit niet te wachten op een brok exegese. Dus preekt hij zijn preken maar zonder Schriftuitleg. De tijd is voorbij dat in elk Gereformeerd gezin wel een kerkelijk weekblad gelezen werd. Vroeger had je de Reformatie, de Heraut, de Bazuin, de Wachter: het éne gezin las de Reformatie, een ander Pro Eccle-

sia. Er zijn wel eens boze tongen die beweren dat er nu zelfs wel ouderlingen zijn, die Opbouw niet lezen. Natuurlijk, niemand is daartoe verplicht. En sommigen van die vroegere bladen hebben misschien wel meer onheil gesticht dan dat ze zegenrijke invloed hadden. Maar neem nu Opbouw. Er staan toch, zoals dat tegenwoordig heet, opiniërende artikelen in, met heel wat exegese en met zicht op de belangrijke problemen die tegenwoordig een rol spelen. Maar ja, je hebt ook mensen, die voor een blad bedanken als er ook maar één artikel in staat, dat hun niet aanstaat. Zij willen dat een krant en een tijdschrift beweren, wat zij er ook altijd al van vonden. Zo missen de kerken op den duur het kader, waaruit ouderlingen gerecruteerd kunnen worden, die behoorlijk in de Bijbel thuis zijn en ook geroken hebben aan de vragen waar de jeugd mee zit. Vandaar die boeken voor de catechisanten, en het toespraakje daarna. Je hoort wel eens van andere kerken, dat als je daar met attestatie binnenkomt, je meteen gevraagd wordt of je beschikbaar bent als ouderling. Zo ver moet het bij ons niet komen.

woord inderdaad weerspannige mensen gehoorzaam en onwilligen gewillig. Terecht konkluderende de Dordtse Leerregels hieruit, dat de zo vernieuwde mens zelf ook wil leven in overeenstemming met Gods geboden. Hij voelt er zich niet toe gedrongen; hij kiest ervoor in een eigen wilsbeslissing.

Van Ruler zegt het zo: „Een mens merkt van dit inwendige handelen van de Geest in zijn hart niets anders, dan dat hij zelf - tot zijn eigen verbazing - handelt. (...) Zo grondeloos verborgen is dit inwendige werk van de Geest. Hij neemt geheel en uitsluitend de gestalte aan van een werk van de mens.”

—☆—

Het is van belang, ook als het gaat om levensheiliging, bijbelse verwachtingen van de Heilige Geest te hebben. Onze menselijke onmacht en onwil om God te dienen hebben niet het laatste woord en mogen dat ook niet hebben. Beter nog is het te zeggen: zij hoeven het laatste woord niet te hebben. Want dat het niet mag, dat dragen veel christenen als een beklemmende last met zich mee. Zij weten dat de Here hun hart vraagt, maar stuiten dagelijks op de hartstochten van zelfzucht en materialisme, hoogmoed en haat. Zij kunnen zichzelf dan dwingen tot belangstelling voor anderen en vrijgevigheid, nederigheid en liefde, maar wat een gekunstelde levenshouding is dat en hoe springlevend blijven die met geweld bedwongen hartstochten! Nooit kunnen wij door de wet de zonde overwinnen. En daarom is het zo'n grote genade van God dat Hij ons de Geest tot levensheiliging heeft geschonken. Want Hij wil de wet in ons hart schrijven (Jer. 31 : 33), zodat het niet aangeleerd maar echt is, het houden van de geboden. De Catechismus is de eerste om te erkennen dat onze verwachtingen niet te hoog-gespannen moeten zijn. Volmaaktheid is in dit leven niet bereikbaar; „zelfs de allerheiligsten hebben in dit leven slechts een klein begin van deze gehoorzaamheid.” (zondag 44 antw. 44) Niettemin: het is een begin. En wat zien wij dat vaak over het hoofd! Op het moment, dat je geraakt wordt door het evangelie van Gods liefde en walgt van je eigen kleingeestigheid, is er die nieuwe mens, die hartgrondig afscheid neemt van het oude leven. Op het moment, dat je, zonder erbij na te denken bijna, grijpt naar het psalmboek om getroost te worden door de hemelse Vader, schept de Geest in jou een mens die enigszins lijkt

op de Here Jezus. Op het moment, dat je, getroffen door de nood van een medemens een gift overmaakt naar Stichting 'Redt een Kind' en dat werk opdraagt aan God, is er die lust en liefde om naar de wil van God in alle goede werken te leven. Het is inderdaad kenmerkend voor de vernieuwing van de Geest dat het een **verborgen** werking is (DL III/IV, 12). Je vindt het eigenlijk zo 'logisch' dat je je klein voelt worden onder Gods genade, in de bijbel naar troost zoekt en 'Redt een Kind' een warm hart toedraagt, dat je er geen erg in hebt dat de Geest hier klinkende overwinningen heeft geboekt op de zonde. Daarom is het goed, zo af en toe eens aandacht voor de Heilige Geest te hebben. Want Hem komt de eer toe voor de bewuste en vrije keuze die wij maken om God te dienen. Van Hem ook mogen we verwachten dat wij hoe langer hoe meer gewillig en bereid zullen zijn om voor de Here te leven. Hoezeer die verwachting gevoed wordt door onze eigen gereformeerde traditie, moge blijken uit een laatste, wel heel blijmoedig citaat uit de Dordtse Leerregels: „Waar de hardnekkige tegenstand van het vlees eens volkomen de overhand had, daar krijgt nu door de Geest een gewillige en oprechte gehoorzaamheid de overhand en hierin is de waarachtige en geestelijke vernieuwing en vrijheid van onze wil gelegen.” (III/IV' 16) Deze woorden laten geen plaats voor een fatalistisch berusten in de zonde; veel eerder drukken zij uit dat de zonde in het christelijk leven aan de verliezende hand is. Zelfs is hier van een vrije wil sprake; dat houdt in, dat een mens die naar de Geest leeft, vrij-willig gehoorzaam is aan God: hij doet zichzelf geen geweld aan en forceert zich niet tot christelijk leven, maar is geheel zichzelf in het leven met de Here. Dit is Calvinisme op z'n zonnigst!

—☆—

Het doel van deze artikelen was, na te gaan in hoeverre wij vanuit de Reformatie hen tegemoet kunnen gaan, die zich aangetrokken voelen tot evangelische kringen. Nu is hier verre van volledig over de reformatorische kijk op de Heilige Geest gesproken. Vast staat, dat het een illusie is om te denken dat 'gereformeerd' en 'evangelisch', gezien hun gemeenschappelijke aandacht voor de Geest, simpelweg in elkaars verlengde liggen. In mijn artikelen over doop en overdoop in „Opbouw” van januari 1985 heb ik gewezen op niet on-

belangrijke verschillen, die een waarschuwing tegen een bepaald soort 'evangelisch' christendom rechtvaardigen.

Toch zou ik nadrukkelijk de vraag willen stellen, of wij ons niet meer zouden moeten inspannen om ons kerkelijk leven herkenbaar te houden voor evangelisch georiënteerde kerkleden. Het zou wel eens kunnen zijn, dat velen die in een of andere evangelie-gemeente terecht komen, de specifieke eigenaardigheden daarvan op de koop toenemen en in wezen alleen maar geïnteresseerd zijn in een Geestelijk leven, dat zij bij ons zouden moeten kunnen verwachten. Ik heb de afgelopen weken willen aantonen, dat de volgende verlangens volstrekt gereformeerd zijn:

1. Het verlangen naar **gemeenschap**. Gemeenschap met Christus, in de zin van een persoonlijke relatie, een nauwe band met Hem. En gemeenschap met elkaar, in de zin van een gezamenlijke beleving van die relatie, een echt delen van het geloof met elkaar.

2. Het verlangen naar een **levend geloof**, waarbij het hart geraakt wordt door het evangelie en de kerkdienst niet slechts verstandelijk, maar existentieel beleefd wordt.

3. Het verlangen naar leven vanuit de **wedergeboorte en de vernieuwing** van de Heilige Geest, waarbij zowel wereldgeleefdheid als wetticisme plaats maken voor echtheid in het christelijk leven.

Veel mensen koesteren deze verlangens. In de praktijk stuiten zij bij gereformeerden nogal eens op onbegrip als zij ze kenbaar maken en worden zij daarmee in de armen gedreven van de evangelische beweging. Wat zou het fijn zijn, als zij zouden merken dat er voor deze verlangens en dus voor henzelf ook in het gereformeerde kerkelijke leven volop plaats is. Echt, we zijn het aan onze identiteit als reformatorische christenen verplicht, om aandacht voor de Heilige Geest te hebben.

Boekbespreking

Herman Goudswaard,
Zeven armen naar de hemel.
Uitg. Gideon, Hoornaar,
1986.

De Menorah, de bekende joodse kandelaar, heeft zeven armen. Deze kandelaar inspireerde de heer Herman Goudswaard tot de titel van zijn boek, dat als de vrede van Jeruzalem.

Wie tot nu toe nooit gebeden ondertitel draagt: Bidden voor heeft voor het joodse volk zal er goed aan doen dit inhoudrijke boekje van 87 pagina's aandachtig te lezen. Op overtuigende wijze toont de auteur aan hoe noodzakelijk ons gebed voor Israël is. Achtereenvolgens worden het dankgebed, het verootmoedigingsgebed, het gebed voor het voortbestaan van Israël, het gebed om de terugkeer van Israël uit de diaspora, het gebed tegen de vijanden van Israël, het gebed voor de islamiet en het gebed voor de toekomst van Israël en de wereld besproken. Daarbij ontvangt U in kort bestek niet alleen een reeks goed gekozen verwijzingen naar Schriftplaatsen, maar ook een schat aan historische en actuele zakelijke informatie. Daarbij worden tegenwerpingen serieus genomen en breed beantwoord. Bijvoorbeeld deze: „Het merendeel van de joden heeft Jezus niet geaccepteerd als Verlosser der

wereld, terwijl bovendien een groot aantal joden ongelovig is” (blz. 74). De moslim-wereld wordt op een evenwichtige manier besproken. De boosaardigheid van de PLO (blz. 56-57), maar ook de roeping tot zending onder moslims krijgen volle aandacht. De schrijver roept op tot liefde voor de moslims. „Evenzeer als bij de Joden hebben „de kruistochten ook bij de Arabieren diepe negatieve sporen nagelaten.”

De lezing van het boekje maakte me beschaamd en blij. Beschaamd over zoveel wandaden tegen Israël en de Arabieren onder christelijke vlag bedreven. Maar vooral blij om de grote trouw en barmhartigheid van Abrahams' God.

We bevelen 't werk van Goudswaard hartelijk aan. Als een eerste oriëntatie voor allen, die denken dat Israël voorgoed heeft afgedaan en als een stimulans voor allen, die hebben geleerd te bidden om de vrede van Jeruzalem en de vervulling van al Gods beloften.

L. W. G. Blokhuis

ATTENTIE !

Berichten voor de rubriek 'Kerknieuws / Uit breder kring' gedurende de maand **APRIL** te zenden aan: Ds K. Muller, Oude Veenscheiding 15, 8446 LC Heerenveen. Tel. 05130-20476. Bij voorbaat mijn dank!

M. J. F. van der Wal

Handelingen 13:21-22a

„... en God gaf hun Saul, de zoon van Kis, een man uit de stam Benjamin, veertig jaren lang; en nadat Hij deze verworpen had, verwekte Hij hun David als koning...”

Dit is een zinsnede uit de preek, die Paulus heeft gehouden in de synagoge van Antiochië. De hoorders vonden het een prachtige preek; die wilden ze op de volgende sabbat nog wel eens horen. Velen van hen liepen na het verlaten van de synagoge met Paulus en Barnabas mee. Er werd tijdens die wandeling nog heel wat gepraat. We zouden ons kunnen voorstellen, dat tot slot - want zó belangrijk was het in het kader van de preek nu ook weer niet - één van de hoorders Paulus een vraag zou stellen naar aanleiding van bovenaangehaalde zinsnede. En wel deze: „Hoe hebt u kunnen zeggen dat koning Saul veertig jaar lang heeft geregeerd; bent u niet abuis?”

We denken dat deze vraag wel met enig recht zou zijn gesteld. Immers we lezen daarvan niets in het O.T.

Dr F. W. Grosheide voegt in de K.V. toe: „Wel vermeldt de geschiedschrijver Josephus het, die echter op een andere plaats van twintig jaar spreekt”. Doch verder volgt geen kommentaar. We vonden de regeringsduur van 40 jaar eveneens in de „Bijbel toegelicht voor het Nederlandse volk” (2 Sam. 6:3 - Ds S. G. de Graaf) waar de duur van het verblijf van de ark te Kirjath-Jearim wordt gesteld op ongeveer zeventig jaar. Aan dit totaal komen we wanneer we de gegevens in verschillende schriftplaatsen bij elkaar tellen nl.: 1 Sam. 7:2 20 jaar
Hand. 13:21 - Saul 40 jaar
2 Sam. 5:5 - David
te Hebron 7 jaar
idem - David te Jeruzalem 3 jaar

Ook in het boek „Het ontstaan van Israël (uitgave in de E.O.-serie „De Bijbel open”) wordt in het chronologisch overzicht genoteerd: Saul ± 1050-1010 v. Chr.

En tot slot een citaat van Dr I. Velikovsky: „... en Saul, de eerste koning van Israël, had voor David al **tientallen** jaren geregeerd¹⁾. Daartegenover staat, dat er ook bronnen, die een periode van ca. 16 jaar²⁾ en ca. 20 jaar³⁾ vermelden, kunnen worden genoemd.

We kunnen nu eigenlijk de hiervoor veronderstellenderwijs gestelde vraag in een iets andere vorm zelf overnemen: Heeft Saul werkelijk veertig jaar geregeerd?

Het antwoord zullen we in de Schrift moeten zoeken en we

¹⁾ De Zeevolken - blz. 52.

²⁾ Alg. Winkler Prins - ca. 1028-1012 v. Chr.

³⁾ Van het Paradijs tot Golgotha - Nelson Beecher Keyes - ca. 1020-1000 v. Chr.

DOOR

J. VAN DE WETERING PMzn
POORTUGAAL

doen dit allereerst met de vertaling van het N.B.G. voor ons. De uitkomst zullen we daarna nog op een andere wijze kunnen toetsen.

Als eerste vinden we in 1 Sam. 9:2 de mededeling, dat Kis een zoon had, Saul geheten, **jong** en schoon, groot van postuur; hij stak een hoofd uit boven al het volk.

Ds Vonk schrijft⁴⁾: „Met jong wordt niet bedoeld, dat Saul nog maar een kind of knaap was, want hij had op dit moment al een zoon, Jonathan, die over niet al te lange tijd een rol van belang in de strijd tegen de Filistijnen zal spelen, 1 Sam. 13, maar slechts, dat hij nog niet behoorde tot de oudsten”.

In het in dit citaat genoemde hoofdstuk lezen we dat Saul, toen hij 2 jaar over Israël had geregeerd, 3000 man uit Israël koos, waarvan er 1000 man bij Jonathan te Gibeon waren. Jonathan als hoofdmans over duizend! Je moet dan wel wat in je mars hebben - en dat had hij - maar tevens een niet te jeugdige leeftijd.

In Num. 1:2-3 staat hoe oud een Israëliet moest zijn wilde hij in het leger mogen uittrekken en dat was 20 jaar.

We mogen dus wel vaststellen, dat Jonathan in het 2e regeringsjaar van zijn vader ca. 25 jaar was en hieruit de konklusie trekken, dat Saul bij de aanvang van zijn regering de leeftijd van vóórin de 40 jaar had bereikt.

Tellen we hierbij de regerings-

⁴⁾ De Voorzeide Leer If - blz. 85.

duur van 40 jaar (Hand. 13:21), dan zou Saul, toen hij in de strijd tegen de Filistijnen de hand aan zichzelf sloeg, goed 80 jaar zijn geweest. Met de woorden van 1 Sam. 13:1-2 en Hand. 13:21 voor ons kunnen we niet daar onderuit. Dan zou Jonathan, toen hij sneuvelde in diezelfde strijd, al ouder dan 60 jaar zijn geweest. En David met wie hij een verbond sloot omdat hij hem liefhad als zichzelf, pas 30 jaar.

Wat een leeftijdsverschil. Meer een vader-zoon verhouding, dan dat er sprake zou zijn van een verbond tussen boezemvrienden.

Denken we bovendien nog aan de mogelijke leeftijden van de dochters van Saul, die David werden toegezegd, dan kunnen we ons best gaan afvragen of de mededeling in Hand. 13 wel juist is overgekomen.

Maar - zou iemand kunnen vragen - is het niet mogelijk dat Saul pas is getrouwd tijdens zijn regering en het beschrevene in 1 Sam. 13-31 in het laatste decennium van de 40 jaar heeft plaats gevonden?

Een bevestigend antwoord zou inderdaad het probleem met de leeftijden tot een oplossing kunnen brengen indien we de vertaling van het N.B.G. even vergeten en aannemen dat Saul een goede twintiger was toen hij koning werd.

Evenwel, zo'n antwoord kan, indien we de Bijbel goed lezen, niet worden gegeven.

In het boek Richteren lezen we herhaaldelijk: „Toen roepen de Israëlieten tot de Here, en de Here verwekte hun een verlosser”. Die verlossers gingen direct aan de slag.

En zo zien we ook in 1 Sam. 9:16: „Morgen... zal Ik een man uit het land van Benjamin tot u zenden; hem zult gij tot vorst over mijn volk Israël zalven en hij zal mijn volk verlossen uit de macht der Filistijnen. **Want Ik heb acht geslagen op mijn volk, omdat zijn hulpgeroep tot MIJ is doorgedrongen**”.

„Zal God dan zijn uitverkorenen geen recht verschaffen, die dag en nacht tot Hem roepen, en laat Hij hen wachten? Ik zeg u, dat Hij hun spoedig recht zal verschaffen (Luk. 18:7-8a)”.

De Here talmde niet met de verlossing van Zijn volk. Ook Saul moest snel aan het werk. Geen wachttijd van 30 jaar.

Daarmee is een 40-jarige regeringsperiode voor Saul uitge-

sloten. Doch - zoals we verder zullen zien - slechts een periode van een tiental jaren.

Wat is het snel bergafwaarts gegaan met Saul.

Nog maar een paar jaar koning of hij valt al in ongehoorzaamheid (1 Sam. 13) en deelt Samuel hem mede, dat zijn koningschap niet bestendig zal zijn. De Here heeft zich een **man** uitgezocht naar Zijn hart en die heeft Hij tot een vorst over zijn volk aangesteld. En dat, omdat Saul niet in acht had genomen hetgeen de Here hem had geboden (vers 14).

Al spoedig daarna wordt hij door de Here nog éénmaal op de proef gesteld. In de strijd tegen Amalek en koning Agag. En wéér blijkt zijn ongehoorzaamheid.

Toen was de maat vol bij de Here en moest Samuel de volgende boodschap gaan brengen: „Omdat gij het woord des Heren verworpen hebt, heeft Hij u verworpen, zodat gij geen koning meer zult zijn (1 Sam. 15:23)”.

Verder lezend zien we dat Samuel opdracht krijgt om naar de Bethlehemiet Isai te gaan, want onder zijn zonen had de Here Zich een koning uitgezocht. Het bleek de jongste zoon, David, te zijn.

Was David toen een jonge jongen of een flinke vent?

In 1 Sam. 17:12 lezen we, dat Isai in Saul's tijd reeds oud en hoogbejaard was. We mogen dan toch wel aannemen, dat David geen jonge jongen meer was.

Te meer niet om hetgeen we vinden in 1 Sam. 16:18.

De dienaren van Saul adviseerden hem iemand te laten zoeken die op de citer kan spelen om hem te kalmeren wanneer de angst hem overviel. Eén van de knechten kent zo iemand en zegt, dat hij een zoon van Isai heeft gezien, die kan spelen. Bovendien is hij een dapper held, een krijgsman. Dan spreekt je niet van een jonge jongen of een flinke vent, maar over een man van 20 jaar of daarboven (Num. 1:2-3), die heeft bewezen niet voor een kleintje vervaard te zijn.

De vertaling van de term „gibboor chail” met „een flinke vent” is van Dr Van den Born⁵⁾. De term kan slaan op militaire capaciteiten of (misschien) op rijkdom aan bezittingen. Wegens gebrek aan nadere gegevens werd gekozen voor „een flinke vent”, een neutrale vertaling.

⁵⁾ Zie: De Voorzeide Leer If - blz. 128 noot 65.

Laat de Bijbel ons werkelijk in het ongewisse? Militaire capaciteiten had David zeker; dat is wel gebleken. Was hij een zoon van een welgesteld man, zodat het een probleem was voor welke vertaling moest worden gekozen?

Er is in de tijd na zijn voorvaders (Elimelech, Machlon en Obed) niet veel veranderd. In 1 Sam. 18:18 zegt David tot Saul: „Wie ben ik en wie zijn mijn verwanten, het geslacht van mijn vader...?” en in vers 23 tot de dienaren van Saul: „Ik ben immers een arm en gering man”. Voorts konden de drie oudste broers van David in het bedrijf van Isai gemakkelijk worden gemist.

Ze gingen in het leger (1 Sam. 17:13) en spraken (vers 28) zelfs minachtend over de paar schapen, die David in de woestijn had achtergelaten. Nee, een vetpot was het niet in huize Isai. Geen rijkdom aan bezittingen. David niet een jonge jongen of een flinke vent, doch - zoals we toch al wisten - de man naar Gods keuze, een dapper held, een krijgsman. Zo stond hij ook tegenover Goliath, trok daarna ten strijde en was voorspoedig waarheen Saul hem ook zond. Zo zelfs, dat de vrouwen hem als een held bejubelen (1 Sam. 18:7).

David - na enkele regeringsjaren van Saul - al een twintiger en op dertigjarige leeftijd koning te Hebron.

Saul is ca. 10 jaar koning geweest.

—☆—

We hebben op grond van bijbelse gegevens enige getallen naast elkaar gezet en zijn - met wat rekenwerk - tot bovenstaande konklusie gekomen. Een bevestiging daarvan biedt de vertaling van het N.B.G. niet; de oude vertaling evenmin. Maar blijkbaar heeft er bij het overschrijven van 1 Sam. 13:1 een ongelukje plaats gehad. Eigenlijk twee ongelukjes⁶⁾.

Want de oorspronkelijke tekst luidt: „Saul was... jaar oud, toen hij koning werd, en hij regeerde... en twee jaar over Israël”.

We vonden deze vertaling wel in The Holy Bible (Revised Standard Version) met de aantekening, dat in de originele taal op de eerste stippellijn het getal ontbreekt en op de plaats van de tweede stippellijn er iets is uitgevallen.

Ons nu alleen bepalend tot het onderwerp: zouden we te ver gaan indien we op de tweede stippellijn het getal „tien” in-

vullen? We lezen dan: „en hij regeerde tien + twee jaar (= 12 jaar) over Israël”. Het uitgevallen hebreeuwse woord „awsawr” (= tien: alleen in combinatie, zoals 13, 14, 15 enz.) en het in de originele tekst nog voorkomende woord „shetthayim” (= twee).⁷⁾

Deze twee hebreeuwse woorden voor het getal „twaalf” komen veelvuldig voor in het O.T. Niet dat dit een argument zou zijn om dan ook maar tien jaar op de open plaats in te vullen. Het feit, dat Samuel al in een vroeg stadium van Saul's regering de man naar Gods keuze moest zalven en David op 30-jarige leeftijd koning werd, laten geen andere mogelijkheid toe.

—☆—

We keren tot slot nog even terug naar de vraag, die mogelijkerwijs Paulus zou zijn voorgelegd. U weet wel, over de duur van Saul's regering.

Na hetgeen we hiervoor hebben geschreven blijkt er geen aanleiding tot een dergelijke vraagstelling om de eenvoudige re-

⁷⁾ Abingdon's Strong's Concordance.

Persschouw

Twee gereformeerden over een eeuw Doleantie.

Diep verbonden, maar toch nog steeds kerkelijk gescheiden.

Onder dit opschrift werd in „Kerknieuws” een dubbelinterview opgenomen. De interviewer was student P. R. Gort uit Kampen en de gesprekspartners waren: Ir. Van der Graaf van de Gereformeerde Bond in de Herv. Kerk en Prof. Kamp-huis. We hebben het onderstaande stuk eruit gelicht:

J.K.: Mijn grote bezwaar tegen de Bond is... u zegt: die gewinning mag niet... maar die gewinning is structureel bij een blijven leven binnen een kerk waar Gods Woord niet richtsnoer is!

We moeten scherp zijn tegenover elkaar... Bij al wat er aan téér gereformeerd leven gevonden wordt in de Gereformeerde Bond - en ik zal de laatste zijn om dat te verachten - zeg ik wel: de Gereformeerde Bond als instituut bréékt het gereformeerde leven op dat punt, dat het de gehóórzaamheid niet leert!

JvdG: En dan zeg ik - nou

den, dat Paulus dit niet heeft kunnen zeggen.

Hij heeft kennis kunnen nemen van de oude boekrol, hetzij zonder, hetzij met de beschadiging, maar in beide gevallen **mèt** het cijfer twee als laatste van het getal dat de regeringsduur van Saul aangaf. Het getal veertig heeft er beslist niet gestaan.

Maar wat dan met Hand. 13:21-22?

Twee mogelijkheden:

1. Bij het overschrijven is een fout gemaakt en zouden we moeten lezen:

„... en God gaf hun Saul, de zoon van Kis, een man uit de stam Benjamin; en nadat hij deze verworpen had, verwekte Hij hun David als koning, 40 jaren lang, ... (zie 2 Sam. 5:4).

2. De vertaling uit het Grieks is niet juist en zou dit Schriftgedeelte als volgt kunnen hebben geluid:

„... en God gaf hun Saul, de zoon van Kis, een man uit de stam Benjamin, 40 jaar oud.”

En daarmee 1 Sam. 13:1 „Saul was 40 jaar oud, toen hij koning werd, en hij regeerde 12 jaar over Israël”.

snijd ik het toe: de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt snijden het gereformeerde leven... snijden het... af... snijden het gereformeerde leven van andere delen van gereformeerd leven af... waardoor ik zou willen zeggen: je hebt de valse kerk en beschuldigingen ook van valse kerk... maar je kunt óók daarmee de kerk van het sektetype krijgen!

JK: Ja, dat móet uw aanklacht zijn... ja, inderdaad. Want deze twee dingen liggen er... Enerzijds dat ik zeg: hier is geïnstitutionaliseerde ongehoorzaamheid - bij véél waar wij ons hartelijk aan verbonden voelen - ú zult moeten zeggen - van úw kant - 't is sektarisch!

JvdG: Ja, precies. 't Heeft zo'n nare klank, hè? Dat woord 'sektarisch', daarom ben ik er altijd beducht voor... er is ook zo verschrikkelijk veel waarin ik mij met de vrijgemaakte kerken verbonden voel - dat voel ik ook weer in dit gesprek - dus ik spreek zo'n woord met verschrikkelijk veel pijn uit...

JK: Ja... zoals u ook zult kunnen verstaan dat - van mijn kant, als we elkaar oog in oog zien - het móeillijk is om te zeggen: ongehoorzaamheid! Maar wij móeten elkaar die broederdienst wel doen!

Redaktie

Ir. A. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. J. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma

Adres van de Redaktie:

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen,
tel. 05130-20476

Kerknieuws / Uit breder kring:

M. J. F. van der Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist,
tel. 03404-61525

Daar blijft voor mij het raadsel liggen...: als je nou twee gereformeerden tegenover elkaar ziet, zo dicht bij elkaar en zó scherp tegenóver elkaar... moet ons dat niet in beweging brengen...?

JvdG: Ja... Ja... Ja...

—☆—

Het is natuurlijk prachtig om elkaar ondanks verschil in kerkelijke ligging en met de nodige kritiek op elkaar eens te ontmoeten en van gedachten te wisselen. Je weet ook nooit wat het zal uitwerken op de lange termijn. Hoewel we nuchter moeten blijven. Gesprekken over kerkelijke zaken zijn vaak vrijblijvend. Niet, dat we die intentie hebben, maar daarop loopt het in de praktijk uit. Want we zeggen wel, dat we bereid zijn iets van onze eigen identiteit in te leveren en benadrukken om strijd, dat we op dezelfde basis staan, maar als puntje bij paaltje komt en we het konkreet moeten invullen laten we verstek gaan.

Daarom komt er door de bank genomen binnen de gereformeerde oekumene niets van de grond! Een scheursituatie wordt bestendigd. Op de duur legt men zich erbij neer ondanks punten van herkenning. Na het diepgaand gesprek op hoog niveau waarin men iets proefde van werkelijke eenheid naar de Schriften, kruipt men - neem me niet kwalijk, dat ik het zeg - weer terug in zijn eigen hokje.

En je vraagt je af of het sektarisme niet in het hart van elk kerkmens zit!

O. Mooiweer, Enschede

**DE ADMINISTRATIE
IS GESLOTEN
TOT 15 MEI**

⁶⁾ a.w. - blz. 132.

Ingezonden

Aan de Kerken van Nederland

Na de legalisering van abortus provocatus is, zoals te voorzien was, de strijd losgebrand om ook euthanasie te legaliseren. Sommige kerken van Nederland hebben een heel duidelijke waarschuwing laten horen ten aanzien van de consequenties van een dergelijke legalisatie, andere kerken hebben nog gewacht met spreken. Daar deze ontwikkeling ons bijzonder verontrust willen wij U als bestuur van het Nederlands Artsenverbond gaarne enkele feiten voorleggen.

Als belangrijkste feit willen wij noemen dat euthanasie inhoudt het opzettelijk doden van een patiënt. Of dit plaats vindt op diens verzoek of zonder verzoek is in de praktijk nauwelijks te onderscheiden. Want na de dood van de patiënt is het onmogelijk met zekerheid vast te stellen dat deze er zelf om heeft gevraagd, en dat hij dit zonder druk van derden heeft gedaan. Mocht euthanasie onder bepaalde omstandigheden toelaatbaar worden, dan betekent dit derhalve een radicale breuk met het verleden. Tot nu toe gold het als kenmerk van een beschaafde democratische samenleving dat ieders leven wordt beschermd door de wet. Men kan niet tegelijk iemands leven beschermen en toestaan dat het wordt beëindigd.

Deze breuk met het verleden wordt des te radicaler als de gene aan wie bevoegdheid tot doden wordt gegeven de arts is. Sinds de dagen van Hippocrates, meer dan 24 eeuwen geleden, hebben de artsen gezworen nooit euthanasie of abortus toe te passen, ook niet op verzoek van de patiënt, omdat men alleen vrouwen kan hebben in een arts, als men weet dat hij in geen enkel geval zijn kennis zal gebruiken om te doden. Want de patiënt is niet in staat te onderscheiden tussen een handeling gericht op genezing en een handeling gericht op zijn dood. Hij moet zijn arts kunnen vertrouwen. Mocht de bevoegdheid tot uitoefening van de geneeskunst gaan samenvallen met de bevoegdheid tot het opzettelijk doden, dan komt in theorie elke patiënt die een arts raadpleegt in levensgevaar. Gelukkig voorlopig alleen in theorie, omdat nu nog de meeste artsen euthanasie afwijzen.

Het tweede feit is dat de strijd voor de legalisatie van abortus en euthanasie zorgvuldig is voorbereid. Met een merkwaardige openheid heeft een hoofd-artikel in California Medicine

van september 1970, officieel orgaan van de Californische artsenorganisatie, onthuld waar het om gaat. Het artikel begon met te vermelden dat de huidige medische ethiek berust op het joods-christelijke concept van de gelijkwaardigheid van alle mensen, een concept dat niet langer gehandhaafd kan worden, omdat overbevolking zou dreigen, en men bovendien niet langer bereid zou zijn elke vorm van menselijk leven zonder meer te aanvaarden. Er zouden kwaliteitseisen worden gesteld. Maar omdat opzettelijk doden nu nog teveel weerstand zou oproepen, zou men moeten beginnen met het legaliseren van abortus, daar veel mensen nog geloven dat abortus niets te maken heeft met het doden van een mens. Is eenmaal abortus aanvaard dan begint men te spreken over vrijwillige euthanasie, en is dit eenmaal aangenomen, dan is tevens de weg vrij voor onvrijwillige euthanasie. Naast geboortebelasting zou er ook stervensbelasting komen, en wij artsen zouden ons nu reeds op deze nieuwe taak moeten voorbereiden volgens dit artikel in California Medicine.

Het is duidelijk dat de meeste mensen die nu propaganda maken voor euthanasie niet begrijpen wat de consequenties zijn, maar ook niet weten dat er in feite geen reden meer is voor deze propaganda. Men zegt dat euthanasie barmhartig is. Het is onbarmhartig om mensen pijn te laten lijden of door te gaan met behandeling wanneer dit voor de patiënt zelf zinloos is geworden. Maar op dit moment zijn er veel meer en betere middelen voor pijnbestrijding dan ooit tevoren. Er zijn artsen die zeggen dat men elke pijn kan wegnemen. In plaats van euthanasie toe te passen, kan men de patiënt beter naar deze artsen verwijzen. Niet het toepassen van euthanasie is barmhartig, maar het geven van goede hulp. Omdat men soms hogere doses van pijnstillende middelen moet geven, die in eerste instantie dodelijk zouden kunnen zijn, zegt men dat afdoende pijnbestrijding een vorm van euthanasie is. De waarheid is echter dat hogere doses alleen nodig zijn als de patiënt aan het middel gewend raakt, maar dat dan ook het lichaam deze hogere doses zonder nadelige gevolgen verdraagt.

Sterft de patiënt na toediening van deze hogere doses, dan sterft hij tengevolge van de ziekte, niet van de pijnbestrijding. Doordat het verdwijnen van pijn ontspanning geeft, wordt echter in de meeste gevallen juist het leven enigszins

verlengd. Men kan natuurlijk ook de dood veroorzaken door veel hogere doses te geven dan nodig is voor de pijnbestrijding. Maar in dat geval is het doel niet pijn bestrijden, maar opzettelijk doden. In dat geval pleegt men euthanasie.

Men zegt ook dat staken van een voor de patiënt zinloze behandeling een vorm is van euthanasie. Maar dit is goede geneeskunst, zoals deze door de eeuwen heen is toegepast. Reeds Hippocrates beschreef de geneeskunst als driedelig, namelijk 1. de kunst van het genezen, 2. de kunst van het verzachten van leed, 3. de kunst om met behandelen op te houden als dit niet langer in het belang is van de patiënt zelf. Door afdoende pijnbestrijding en het staken van een zinloze behandeling te beschouwen als vormen van euthanasie zaait men grote verwarring. Het gevolg hiervan is dat bij opiniepeilingen het percentage van zogenaamde voorstanders voor euthanasie veel groter wordt opgegeven dan het in werkelijkheid is.

Een derde feit is dat, hoewel het in de Tweede Kamer besproken Wetsvoorstel Wessel-Tuinstra een aantal eisen heeft overgenomen (niet alle) uit het meerderheidsrapport van de Staatscommissie Euthanasie, eisen waarmee men hoopt gevallen waarin euthanasie straffeloos zou worden scherp te kunnen afbakenen van de gevallen waarin opzettelijk doden niet toelaatbaar is, geen van deze eisen in de praktijk waargemaakt kan worden (en dat er ook geen waterdichte bepalingen te bedenken zijn). De belangrijkste eisen zijn dat euthanasie wordt toegepast 1. op verzoek van de patiënt, die 2. in een uitzichtloze noodsituatie moet verkeren, door 3. een arts die 4. moet nagaan of 1 en 2 van toepassing zijn, 5. een andere arts moet raadplegen, en 6. een verslag moet bijhouden, dat hij 7. moet zenden aan de lijkschouwer.

Zoals gezegd is het, vooral na de dood van de patiënt, praktisch onmogelijk met zekerheid te zeggen of hij uit eigen vrije wil tot zijn verzoek om euthanasie is gekomen. Of het verslag geheel naar waarheid is geschreven, valt niet meer te controleren. Wat een uitzichtloze noodsituatie is wordt niet nauwkeurig omschreven. De arts die geen kans ziet de pijn afdoende weg te nemen zal eerder een situatie uitzichtloos vinden dan de arts die goede pijnbestrijding toepast. Het vinden van mogelijkheden om een noodsituatie op te lossen is een kunst die de een beter verstaat

dan de ander. Een kerk die vrijwilligers weet te mobiliseren om patiënten in hun geestelijke of sociale nood bij te staan kan hierin van doorslaggevende betekenis zijn.

Het is duidelijk dat dit wetsvoorstel niet zal kunnen voorkomen dat vele patiënten zonder enig verzoek hunnerzijds zullen worden gedood.

Terecht wijst het minderheidsrapport van de Staatscommissie Euthanasie op de gevaarlijke consequenties van legalisering. Sinds 1945 zijn vele pogingen in het werk gesteld (Verklaring van de Rechten van de Mens in de Verenigde Naties, Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, de Verklaring van Genève van 1948 door de World Medical Association, etc.) om in de toekomst de gruwelen van de voorafgaande jaren te voorkomen door ieders recht op leven te doen eerbiedigen door wetgever en arts. De grondslag van al deze verdragen en verklaringen wordt weggenomen door de voorgestelde wetswijziging.

Maar ook zonder wetsverandering is de toestand niet veel beter. Nu reeds heeft de Vereniging van Artsen-Automobilisten haar leden gratis rechtsbijstand toegezegd voor het geval zij euthanasie plegen volgens de door de Staatscommissie genoemde eisen.

In naam van de mensheid en een menswaardige samenleving doen wij een beroep op Uw kerk naar wegen te zoeken om de bescherming van het menselijk leven in Nederland weer zo effectief te maken als het tot voor kort geweest is. Wij van onze kant willen U daarbij gaarne steunen door het geven van voorlichting op de grootst mogelijke schaal.

Namens het Bestuur
van het
Nederlands Artsenverbond,
K. F. Gunning, voorzitter

Kerknieuws

Beroep aangenomen

naar Assen: P. Kurpershoek, kand. te Apeldoorn, die bedankte voor de beroepen van Heerde, Aalten/Winterswijk/Neede.

Scribaatswisseling en preekvoorziening

Het scribaat van de Ned. Geref. Kerk van Aalten-Winterswijk wordt vanaf heden waargenomen door br. J. Postema, Varsveldsestraatweg 33, 7122 CB Aalten, tel. 05437-73176.

Kerkblad voor Ned. Geref. kerken in de prov. Gelderland en Overijssel

In het Informatieboekje 1986 staat ten onrechte de naam vermeld van ds A. J. Moggré als redactieadres voor bovengemeld kerkblad. Dit moet zijn: ds Z. G. van Oene, Wipstriker-allee 5, 8023 DR Zwolle, tel. 038-542525.

Adres Kerknieuws: H. v. Keulen, F. van Eedenstraat 2, 7552 WT Hengelo tel. 074-919650.

Haren

Op maandag 14 april heeft kandidaat G. J. Lakerveld, beroepen predikant te Haren, met goed gevolg het peremptoir examen afgelegd in de vergadering van de Ned. Geref. kerken in de regio Noord-Nederland en is daarmee toegelaten tot de Dienst des Woords in de Ned. Geref. kerken.

Kand. G. J. Lakerveld zal D.V. op 11 mei, 19.00 uur, intrede doen als predikant van de Ned. Geref. Kerk van Haren, na 's morgens bevestigd te zijn door ds J. C. Schaeffer van Emmeloord.

T. Baron

Door een misverstand is de indruk ontstaan dat kand. Baron te Apeldoorn een beroep uit de kerken alleen in overweging zou willen nemen, indien dit een beroep als zendeling is. Daarom herhalen wij hier het bericht dat kand. Baron zonder enige beperking beroepbaar is in de Ned. Geref. kerken; adres: Eekschillersdreef 510, 7328 LH Apeldoorn, tel. 055-420259.

Utrecht

Het adres van ds v. d. Berg is sinds enige tijd: Lamerislaan 290, 3571 LK Utrecht; het telefoonnummer is ongewijzigd.

Predikantenconferentie

Op donderdag 1 mei a.s. zal D.V. de jaarlijkse predikantenconferentie worden gehouden in de Westerkerk, Van der Duyn van Maasdamlaan 6 te Bunschoten-Spakenburg. Aanvang 10.00 uur (vanaf 9.30 uur gelegenheid om koffie te drinken).

Prof. dr J. Veenhof hoopt erover te spreken, hoe je als gereformeerde tegen de opwekkingsbeweging e.d. hebt aan te kijken.

Nadere inlichtingen: C. C. Koolsbergen, tel. 01846-7746.

Nederlandse kerkdiensten in Frankrijk

Het ligt in de bedoeling om in de maanden juli en aug. van dit jaar elke zondag om 19.00 uur Nederlandstalige diensten te beleggen op camping Le Pommier in Villeneuve-de-

Berg, Frankrijk. Villeneuve-de-Berg is gelegen in het zuiden van de Ardeche tussen Aubenas en Privas.

Predikanten, studenten of hoogleraren die in juli of augustus in het zuiden van de Ardeche op vakantie zijn en die bereid zijn in een of meer diensten voor te gaan, worden verzocht contact op te nemen met A. Kamsteeg (033-11327), A. G. Knevel (02159-33409) of A. P. de Boer (03494-51106). Contactadres: A. P. de Boer, Vermeerhof 12, 3862 ZR Nijkerk.

Kommissie Gezangen

Sekretaris van de kommissie Gezangen is niet K. Goudriaan, maar: K. Holwerda, Meander 19, 9951 VD Winsum (Gr.). U wordt verzocht stukken bestemd voor deze kommissie uitsluitend naar dit adres te sturen.

Jeugddag 1986 - Gods beloften: toekomstmuziek?

Hier heb je een christen, en daar heb je iemand die geen christen is. Waarin zit 'm het verschil? De christen ziet er niet anders uit. Hij heeft ook geen ander soort werk. Het verschil zit 'm in wat je niet ziet: het geloof. Het geloof in God en alles wat God beloofd heeft. Maar wat merk je nu van Gods beloften? Wordt het leven daar anders van? Of hebben de mensen gelijk die zeggen: christenen dromen over het hierna-maals, maar voor vandaag hebben ze niks te zeggen?

Op de Jeugddag 1986, hemelvaartsdag, 8 mei, wordt op deze vragen ingegaan. Naast ontmoeting, muziek en veel zingen verwachten we een toespraak

van ds F. van Deursen uit Apeldoorn. Ook uit Apeldoorn komt het grote jongerenkoor de „Young Church Singers”. De landelijke actie voor het Span-jewerk wordt afgesloten, waarna een nieuw project wordt bekendgemaakt.

Na het slotwoord door ds H. Stolk uit Kampen is er nog ruimschoots de gelegenheid voor informeel samenzijn.

De toegangsprijs bedraagt f 5,-. Koffie en broodjes zijn verkrijgbaar. Tot ziens op 8 mei in

de Ned. Geref. Kerk, Zuiderzee-straatweg 503 te Wezep. Aanvang 10.45 uur.

Namens de organiserende stichting Nederlands Gereformeerd Jeugdwerk,

Roel Venderbos, secr.
tel. 071-175273

Te huur

EDE, 5-19 juli, WOONHUIS, vrije tuin; box, led., e.d. aanw.
Tel. 08380-14351. Verl. Maanderw. 140

Boeken, Periodieken
en Handelsdrukwerk

Drukkerij „Steenbergen”

Gevestigd sinds 1901

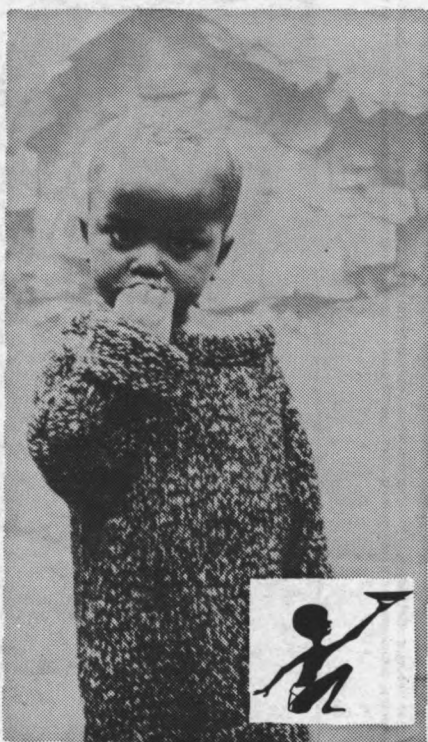
Postbus 244 - 3700 AE Zeist

Nooitgedacht 3 - 3701 AL Zeist - Tel. 03404-22452

HET NEDERLANDS GEREFORMEERD SEMINARIE TE ZAANDAM

stelt de inschrijving open voor het volgen van de colleges voorbereidend op het kandidaatsexamen theologie. Men melde zich aan bij de Rector ds. J. C. Janse, Spechtstraat 65, 3853 VB Ermelo, tel. 03417-51.659 of bij de Secretaris van de Raad van Docenten, ds. J. Stuij, Lelystraat 107, 8265 BC Kampen, tel. 05202-21.659, of men vrage een Studiegids aan bij het Secretariaat, Voor-doel 30, 3264 AV Nieuw-Bijerland, tel. 01859-1651.

- Advertenties moeten uiterlijk dinsdagmorgen 10.00 uur ter drukkerij zijn.
- Advertenties met een foto of tekening 1 week voor verschijning van dit blad!

moet ik soms voor andermans kinderen zorgen?

als het even kan, graag!
mee helpen zorgen voor voedsel, voor kleding,
voor onderdak.

bel onze secretaresse nu!
tel. 03443-2079 (ook 's avonds)

een financiële adoptie kost f60,- per maand en voor aanvullende hulp van een kind thuis is f30,- per maand nodig. zonodig kunt u het samen met anderen doen. u krijgt een foto van het kind.

stichting redt een kind

secretariaat: dr. guépinlaan 23, 4032 nh ommeren (gld.)
postgiro: 1599333 t.n.v. stichting redt een kind te ommeren.
bank: abn-doorn, rek.nr. 37.73.32.860.

„De HERE is mijn herder,
mij ontbreekt niets.”
Psalm 23 : 1

Plotseling heeft de Here tot Zich genomen onze geliefde schoonzuster en tante

MARIA VAN EIJDEN-HEIJ
weduwe van Hendrik van Eijdsen

in de leeftijd van 71 jaar.

Strijen-Sas:	H. VAN EIJDEN-HUISMAN
Rotterdam:	D. VAN EIJDEN
	G. M. VAN EIJDEN-UITERWIJK
Ouderkerk a/d Amstel:	A. HUISMAN-VAN 'T HOOOG
Kampen:	K. KNEPPER-VAN EIJDEN
	J. A. KNEPPER
Amersfoort:	P. VAN EIJDEN
	W. VAN EIJDEN-BOMHOF
Bleiswijk:	S. VAN DER LECQ-VAN EIJDEN
	B. VAN DER LECQ
Doetinchem:	M. DE BOER-HEIJ
	S. DE BOER
Amsterdam:	J. HEIJ
	E. HEIJ-VAN DER BURCH
Hoorn:	C. HEIJ
	J. HEIJ-POLDERMAN
Steenwijk:	G. R. L. BASSIE (ex.test.)
	neven en nichten

Rotterdam, 17 april 1986

„Helga”, Hendrick Staetsweg 383.

Corr.adres: G. R. L. Bassie, Het Schar 67, 8332 CM Steenwijk.

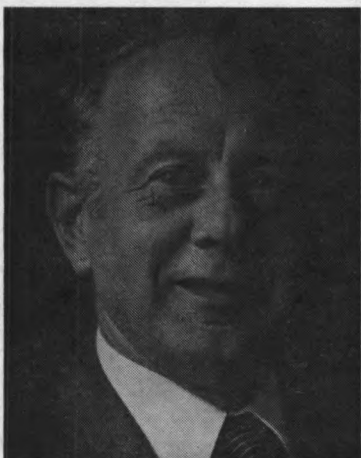
De begrafenis heeft reeds plaatsgevonden op 22 april 1986

★ Plaats uw familieberichten in dit blad! ★

Binnenkort in de
boekhandel:

A. H. Algra

PASTORALE NOTITIES

De honderden pastorale notities die ds. Algra in de loop der jaren maakte, zijn verschenen in *Opbouw* en het *Friesch Dagblad*. Veel van die altijd weer verrassende stukjes zijn eigenlijk om te bewaren. Daarom is er nu een selectie gemaakt van de meest sprekende notities. Deze bundel zal over enkele weken verschijnen.

Technische gegevens: ca. 96 blz., ca. f 14,50.

ISBN 90 242 4300 9.

U kunt dit boekje nu al bestellen door onderstaande bon in te vullen en in een ongefrankeerde envelop te zenden aan *Opbouw*, Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum.

Een uitgave van KOK - KAMPEN

BESTELBON

Naam:

Adres:

Postcode + woonplaats:

bestelt hierbij ex. van Algra, Pastorale notities

via boekhandel/rechtstreeks van de uitgever*

* doorhalen wat u niet wenst. Bij rechtstreekse levering door de uitgever wordt voor bestellingen beneden de vijftien gulden f 1,50 verzendkosten berekend.

Het bestuur van de Christelijke Gereformeerde Jongeren Organisatie (CGJO) roept sollicitanten op voor de functie van

jeugdwerkleider/ster

om samen met de huidige staf vanuit het jeugdwerkcentrum te Apeldoorn het jeugd- en jongerenwerk binnen de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland mede vorm te geven en te stimuleren.

De functie bestaat uit het adviseren van het bondsbestuur vanuit het praktische werk en het uitvoeren van de besluiten van het bondsbestuur ten behoeve van de begeleiding en ondersteuning van de aangesloten clubs en verenigingen.

Het betreft een part-time functie (20 uur) op basis van een overeenkomst voor de duur van één jaar (verlenging behoort tot de mogelijkheden).

Salariëring geschiedt volgens de CAO Welzijn.

Goede sociale voorzieningen en pensioenregeling.

Gevraagd wordt:

- iemand tussen 25-35 jaar
- bij voorkeur lid van de Chr. Geref. Kerken
- opleiding: sociale academie (cw) of pedagogische academie
- goede contactuele eigenschappen
- goede uitdrukkingsvaardigheid in woord en geschrift
- bereidheid tot werk op onregelmatige tijden
- rijbewijs B/E

Ervaring in het vormingswerk strekt tot aanbeveling.

Een psychologische test kan tot de selectieprocedure behoren.

Ieder die belangstelling heeft voor deze functie kan informatie inwinnen bij de voorzitter van de CGJO: ds. C. J. van den Boogert, Kon. Juliana-laan 13, 8302 CC Emmeloord, tel. (05270) 1 24 75.

Uitvoerige sollicitaties met opgave van tenminste drie referentieadressen kunnen, binnen drie weken na het verschijnen van dit blad, worden gericht aan het bovenstaande adres.

„Om Israël kan vandaag
niemand meer heen. Daarom
beveel ik dit boekje van harte aan.”
Ds. L.W.G. Blokhuys, Nederl. Geref.
predikant te Wapenveld

HOE BIDDEN VOOR ISRAËL?

Hoe bidden voor Israël? Waarom eigenlijk? En wat moet ik dan bidden? Heeft het trouwens wel zin? Op deze en andere vragen gaat Herman Goudswaard in, in het boek 'Zeven armen naar de hemel'. Het biedt een schat aan waardevolle informatie en een groot aantal praktische handreikingen waar christenen hun voordeel mee kunnen doen. Als men onderstaande bon op stuurt, krijgt men het boekje GRATIS thuis gestuurd.

Herman Goudswaard is als full-timer verbonden aan de Near East Ministry (NEM) in Voorthuizen. De NEM wil christenen stimuleren achter Israël te gaan staan, zowel in gebed als metterdaad.

Ja ik wil dat GRATIS boekje van Herman Goudswaard ontvangen

Mijn naam is:

Adres:

Postcode:

Plaats:

Deze bon opsturen naar naar:

Near East Ministry, 3780 BA

Postbus 30, Voorthuizen.